

نکشتن، دشوارتر از کشتن است

دانیل گانزر

(Daniele Ganser_)

دانشمند مشهور سوئیسی تاریخ، کارشناس تاریخ معاصر (پس از جنگ) و مناسبات بین المللی، مخالف تروریسم، مؤلف کتاب «ارتش سرّی ناتو»

http://rus.ruvr.ru/2012_05_16/74931132/

مترجم: ا. م. شیری

<http://eb1384.wordpress.com/2014/02/21/>

۲ اسفند- حوت ۱۳۹۲

دانیل گانزر در جریان دیدار هفته گذشته خود از مسکو، در مصاحبه با «صدای روسیه» نظر خود را در باره پدیده تروریسم، جایگاه آن در جهان معاصر و در باره روشهای مبارزه با این پدیده تشریح کرد.

– پیش از هر صحبتی، آقای گانزر اجازه بدهید مصاحبه را با این سؤال آغاز کنم: تروریسم به نظر شما، پدیده تمدن معاصر است یا همزاد تاریخ بشر؟ بسخن دقیقتر، قتل جولوس سزار، یعنی تروریسم؟ برای اینکه بالاخره، این قتل با هدف سیاسی صورت گرفت، آیا اینطور نیست؟

دانیل گانزر، جنگ نفت «ارتش سرّی».

– سؤال شما را بسیار خوب درک می کنم، اما تروریسم بعقیده من، مقدم بر همه، یک پدیده غیر مرتبط با انفجارات است. می فهمم که این تعریف چندان علمی نیست، اما وقتی در باره حوادث تروریستی نهم سپتامبر در میدان فواره ها، در بلونیا، در مونیخ... صحبت می کنیم، در هر حال اگر بتوان چنین گفت، قتلها را نباید مستقیماً به تروریسم نسبت داد.

– ببخشید، صحبت شما را قطع می کنم. اما، مثلاً، قتل تزار روس، الکساندر دوم در نیمه دوم قرن نوزدهم، بمثابة تروریسم ارزیابی شد، همه گفتند: «تروریستها».

– بلی، شاید، چنین باشد. اجازه بدهید از ابتدا شروع کنیم. من پاسخ خودم را تصحیح می کنم. تروریسم یعنی کاربست خشونت تا آن حدی که جنگ نامیده نمی شود. بسخن دیگر، اگر چه تروریسم در مقایسه با جنگ کوچکتر است، اما سعی می کند بر ساختار سیاسی تأثیر بگذارد، و این از عهد باستان وجود داشته است.

– اتفاقاً چنین پاسخی را از شما توقع داشتم، این تعریف، بسیار دقیق است. امروز، اگر صریح تر بگوئیم، از نیمه دوم قرن بیستم تا امروز، تروریسم، در واقع، به ابزار سیاسی تبدیل گردیده است.

– همینطور است. از تروریسم همواره با هدف ایجاد فضای رعب و وحشت استفاده شده است. هراس در داخل جامعه، هراس در میان ملتها، در بین گروهها، که برای کسب قدرت مبارزه می کنند، و من فعالانه در جستجوی راههای حل مسالمت آمیز این مناقشات هستم. اما این کار بسیار دشوار است، زیرا، تروریسم غالباً به جنگ تمام عیار می انجامد. این رابطه بر همه واضح است، تا جائیکه از قضا تروریسم حوزه خشونت ایجاد می کند.

– موافقم، اما، در کشورهای مختلف، در مناطق مختلف جهان تروریستها در پی دستیابی به اهداف مختلف هستند. شما از سرزمین باسکها سخن گفتید. باسکها از تروریسم بعنوان سلاح در مبارزه برای استقلال خود استفاده می کنند.

– بلی، البته، اهداف تروریستها متفاوت هستند...

– همان باصطلاح «بریگادهای سرخ» اصلا معلوم نبود در آلمان برای چه هدفی مبارزه می کردند...

در ایتالیا، «بریگادهای سرخ»، در آلمان «فراکسیون ارتش سرخ» مبارزه می کرد...

– بلی، بلی، این را من تعمیم می دهم... همین «القاعده» را در نظر بگیرید، بطور کلی معلوم نیست آنها چه هدفی را دنبال می کنند...

– واقعا هم «القاعده» نمونه یک پدیده متلون است، از گروههای مختلف تشکیل یافته است. ظاهر قضیه این است که آنها مخالف حضور آمریکا در عربستان سعودی و حضور سربازان آمریکایی در منطقه هستند. اما این، تکرار می کنم، فقط ظاهر قضیه است. واقعا هم گروههای مختلف آن خواستهای متفاوتی مطرح می کنند، و بطور کلی درک تلاشهای «القاعده» دشوار است.

اما در اصل، تروریسم به پدیده مداوم در روزگار ما تبدیل گردیده، که دیگر جدا کردن آن از واقعیات عمومی ما ممکن نیست. آیا بطور کلی میتوان برعکس این پدیده مبارزه کرد؟ در باره علل اجتماعی، ایدئولوژیک که انسانها را بسوی تروریسم جلب می کند، زیاد حرف می زنند، در این حالت، این سؤال پیش می آید: اگر واقعا اینطور است، آیا نمی توان این علتها را که گاهی قابل توجیه بنظر می رسد، از میان برداشت؟ ممکن است سؤال مرا مورد توجه قرار دهند، ولی، بالاخره، چگونه باید با تروریسم مبارزه کرد؟ آیا با روش خشونت در مقابل خشونت می توان با تروریسم مبارزه نمود؟

اتفاقا این روش «مبارزه با تروریسم» این تفکر را القاء می کند، که جنگ تنها راه این مبارزه است. گویا با مبارزه برعلیه تروریسم، بالاخره تروریسم از بین خواهد رفت. این یک تصور آشکارا غلط است. مشکل تروریسم عبارت از آن است، که هستند انسانهایی که سعی می کنند نارضایتی خود از چیزی یا مشکل خود را با توسل به خشونت خود حل کنند. مشکل اصلی بنوعی در این است. تروریسم بدون خشونت، تروریسم نیست. از قضا، مشکل همین خشونت است و دارای مراحل مختلف می باشد. مثلا، در خانواده ای که مرد همسر و بچه خودش را می کشد، این اولین مرحله خشونت است. مرحله دوم، تروریسم و سوم، بالاترین مرحله خشونت، جنگ نامیده می شود. کل مسئله همین است. مبارزه خشن برعلیه خشونت، مفهومی جز مبارزه با اژدهای افسانه ای ندارد. تو یک سر آن را می بری، اما بجای آن، دو سر تازه رشد می کند. تو این دو سر را می بری، بجای آنها چهار سر پدید می آید و این بریدن سر و پدید آمدن سرهای جدید تا ابد تکرار خواهد شد. این اژدها همان شر جهان است، که تروریسم نامیده می شود. در آغاز قرن بیست و یکم بشریت باید بفهمد که زدن کردن اژدها یک عمل بیهوده است.

حالا می خواهم به اول سؤال شما، که می پرسید آیا از راه گفتگو می توان با تروریسم مبارزه کرد، برگردم. بلی، این ممکن، اما دشوار است. این روش به اعتماد متقابل بستگی دارد. دو مثال برای نمونه: ایران و اسرائیل، انگلستان و ایرلند. رسیدن به تفاهم با ارتش آزادیبخش ایرلند خیلی سخت بود. اما بالاخره به تفاهم رسیدند. مردم از میان خشونت و گفتگو فقط امکان انتخاب یکی را دارند. حوادث حومه پاریس را در نظر بگیرید. این همان مشکل است: یا گفتگو یا خشونت. ما به بچه های خود، به جوانان توضیح می دهیم، که گفتگو تنها راه حل مشکلات است.

– آقای گانزر، با شما کاملا موافقم اما در اینجا یک اما هست. من بهیچوجه با نظریه شما مخالف نیستم، ولیکن واقعیت این است، که غالبا خصائل سیاسی، خودخواهی های سیاسی و بلندپروازی این یا آن کشور، مقامات سیاسی اگر نتوانند ممنوع سازند، جلوگیری می کنند. باز هم برای مثال، اسرائیل و ایران را در نظر بگیریم. نتایجها بیم از آن دارد، که اعلام آمادگی او برای گفتگو در اسرائیل بعنوان نشانه ضعف تعبیر خواهد شد. این واقعیت در مورد آمریکا و ایران هم صدق می کند. از نظر آمریکا، ایران به وسواسی بدل شده که گفتگو با آن ممکن نیست؟

– این درست است. فراموش نکرده ایم که امروز جمعیت جهان به هفت میلیارد نفر و تعداد کشورها تقریبا به دوپست رسیده است. ما همه بسیار متفاوتیم. بلی، ما حتی درختان را بروشهای مختلف می

بریم. با وجود همه تفاوت‌های ما، مهم این است، ما همسایه را با این بهانه‌ها که او غیر از ماست، او چینی و چنان می‌کند، او مثل ما نیست، نکشیم. اینها نباید دلیل بر کاربست خشونت باشد. ما درک می‌کنیم، مثلا، تجاوز آمریکا به عراق با این درک که آمریکائیا خود را خیلی قوی تر حس می‌کردند، قدرت نظامی بیشتری در اختیار داشتند، بوقوع پیوست. کشتن دشوار نیست. به خارج شهر، به نزد جوانی که تفنگ بدست دارد، بروید. برای اینکه قتل آسان است، احتمال کشته شما وجود دارد. باید قبول کرد، که نکشتن، دشوارتر از کشتن است.

اما آنچه جالب است. اکثریت نمی‌خواهند بکشند. این هم درست است که نانائیاها، اوپاما، احمدی نژاد تحت فشار هستند. پوتین زیر فشار است. این یک واقعیت همه جایی است- گروه‌های سیاستمداران، افراطیون، معتقدان به اینکه خشونت تنها روش حل مشکلات است، در همه جا وجود دارند. اما اکثریت مردم افکار دیگری دارند، آنها می‌خواهند خانواده و بچه داشته باشند، درآمد داشته باشند، در کمال امنیت به پیش مادر بزرگ و پدر بزرگشان به مهمانی بروند. مگر اسرائیلی‌ها یا ایرانی‌ها چه می‌خواهند؟ اکثریت آنها نیز همین را می‌خواهند. آنها نمی‌خواهند کشته شوند.

چنین انسانها شصت، هفتاد، هشتاد درصد جامعه را تشکیل می‌دهند. چرا آنها باید تابع اراده ده- بیست درصد هموطنان خود باشند که خشونت را، کشتن را تنها راه ادامه بقا تصور می‌کنند؟ اگر ما این واقعیت را درک نکنیم، جنگ ادامه خواهد داشت.

اما با عامل مذهبی، عبارت دقیقتر، با عامل بنیادگرایی دینی چگونه می‌توان مقابله کرد؟ تغییر طرز تفکر یک متعصب به این دلیل ممکن نیست که او مفهوم ادامه موجودیت را تنها در تحمیل طرز تفکر خود، دین خود تعریف می‌کند. در چنین مواردی چه می‌توان کرد؟ مشکل بنیادگرایی، مسئله ساده‌ای نیست.

ما شاهد دو نوع متفاوت بنیادگرایی هستیم: نوع تهاجمی و نوع مسالمت آمیز آن. نوع دوم بنیادگرایی، ممکن است دینی نباشد. آتنیستها را که دین خاصی ندارند، در نظر بگیرید. چنین بنیادگرایی به حقانیت مطلق خود باور دارند و تا زمانی که در دایره این نوع بنیادگرایان مثل خود آنها زندگی می‌کنی، از خشونت صحبت نمی‌کنند- این نوع بنیادگرایی حق موجودیت دارد، ظاهرا خوب است. نوع تهاجمی بنیادگرایی امر دیگری است که دیگران را به عدم حقانیت منهدم نموده، آنها را بقتل می‌رساند. این بنیادگرایی می‌خواهد همه، همه جهان با او موافق باشند. اما واداشتن هفت میلیارد انسان به یک طرز تفکر ممکن نیست. به همین سبب گمان می‌کنم، که بنیادگرایان مسیحی، مسلمان، کلمی به این دلیل که آنها همواره میل بازگشت به ایده کاربست خشونت علیه دکراندیشان دارند، نباید در مسائل سیاست مشارکت نمایند. قبل از همه به این علت که آنها واقعا باور دارند که با کشتن مخالفان خود، به بهشت راه می‌یابند. اما نباید فراموش کنیم که همه ادیان موجود در جهان، از جمله سه دین نامبرده فوق، حق حیات را محترم می‌شمارند.

- عبارت دیگر، شما فقط به گفتگو باور دارید.

- به گفتگوی که بایستی بر مبنای قبول تفاوتها بین ما و بر پایه امتناع از خشونت انجام گیرد. سن و خاستگاه من و شما متفاوت است، در کشورهای مختلف دنیا آمده و بزرگ شده ایم، ما احتمالا بر سر مسائل زیادی با هم اختلاف نظر داریم، اما این اختلاف نظرات مانع از برقراری رابطه بین ما نمی‌گردد. صحیح نیست؟

- آخرین سؤال را شاید بنظر شما خیلی پیچیده باشد، مطرح می‌کنم. سخن از نسخه‌های توطئه‌گرانه این یا آن اقدام تروریستی در میان است. مسئله این است، که، بسیاری از کشورها ضمن تقبیح تروریسم، از عواقب آن بهره برداری می‌کنند. حتا بسیاریا باور دارند، که برخی کشورها برای تأمین منافع ژئوپلیتیک خود و حتی با اهداف اقتصادی از این پدیده استفاده می‌کنند. من، با ارزیابی بسیاری از تحلیلگران که حادثه تروریستی وحشتناک نیویورک را زیر سر سازمان سیا می‌دانند، موافق نیستم. اما وسوسه باور به این ارزیابی بسیار زیاد است. نظر شما در این باره که بعضی از کشورها یا محافل اقتصادی از تروریسم کور برای دستیابی به اهداف خود استفاده می‌کنند، چیست؟

- می‌دانید که تروریسم سلاح فقرا محسوب می‌شود. می‌گویند، فلسطینی‌ها را ببینید، آنها بمبهای می‌سازند که مجموعا پنجاه دلار هزینه دارد، این را مبارزه فقرا می‌نامند. بلی، البته، فقرا نمی‌توانند «میراژ» بخرند. با این حساب، این ادعا درست است. در ایرلند هم همینطوری بود. اما در این رابطه لازم به گفتن است، که ثروتمندان واقعا هم از تروریسم برای رسیدن به اهداف خود استفاده می‌کنند. اما

اینجا مشکل پیچیده تر می شود. در دوره جنگ سرد من کتابی بچاپ رساندم، که در روسیه هم منتشر گردید. در آن کتاب من سازمانهای مخفی دولتی مانند «گلا دیو»، سازمان مخفی دولتی ایتالیا را مورد بررسی قرار دادم. آندرتوتی، نخست وزیر، وجود «ارتش سرّی» در ایتالیا را تأیید کرد. ما تحقیقاتی بعمل آوردیم و ثابت کردیم، که این سازمانها در عملیات تروریستی شرکت می کنند. آنها مزدوران خودشان را به داخل سازمانهای تروریستی نفوذ می دهند و برای ایز گم کردن، اقدامات تروریستی را با دست مزدوران خود انجام می دهند. شاید باور کردنی نباشد که در اروپا تروریسم در پناه دولتها عمل می کند! بخاطر دارید، در سال ۱۹۸۵، در زمان ریاست جمهوری میتران سوسیالیست در فرانسه، مسئله آزمایش هسته ای در یکی از جزایر اقیانوس آرام مطرح شد و فعالان صلح برای ممانعت از آن با کشتی خود عازم آنجا شدند. در نهایت، برای رهائی از دست آنها و انجام آزمایش بمب اتمی، کشتی طرفداران صلح را سازمان سرّی فرانسه مورد حمله ترویستی قرار داد، که در نتیجه آن یک خبرنگار کشته شد. باور کردنی نیست!

آنچه که به حادثه تروریستی نیویورک مربوط می شود، فرض کنیم که توسط سازمان اطلاعات آمریکا برنامه ریزی شده بود نه بوسیله بن لادن، این، البته، افراط است. اما حقیقت، احتمالاً، در وسط قرار دارد. زیرا نمی توان منتهی دانست که سازمانهای اطلاعاتی از برنامه «القاعده» آگاه بودند، ولی با امیدواری به اینکه از عواقب آن برای تسهیل دسترسی آمریکا به نفت و گاز منطقه خاورمیانه بهره برداری نمایند، از اجرای آن جلوگیری نکردند. من قصد ندارم تأکید کنم که مسئله واقعا به این صورت بوده، اما بسیاری از پژوهشگران آمریکائی هنوز هم دنبال پاسخ این سؤال می گردند.

یادآوری مترجم:

ترجمه هر مطلب، بمعنی همآوانی با تمام مفاد آن نیست. در این نوشته، بیان نکاتی مانند، جدائی دین از سیاست، اشاره به بنیادگرایی دینی و غیردینی، نفی خشونت و تأکید بر گفتگو، تأکید بر فعالیت سازمانهای سرّی و فعالیت آنها در پناه رژیمهای اروپا، تقبیح تلاش برای همانند سازی طرز تفکر همه بشریت، که رژیمهای حاکم آمریکا در بعد جهانی و ایران، در بعد ملی، نمونه مشخص آن هستند، بیش از همه مورد نظر است.